Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, 2004, 483-491

XIX. Yüzyıl Osmanlı Modernleşmesi Çalışmalarının Öncülerinden Roderic H. Davison ve Eserleri

Haşim KOÇ*

OSMANLI İMPARATORLUĞU'NUN MODERNLEŞMESİ ÜZERİNE yapılan çalışmaların öncülerinden olan Roderic H. Davison, 1916 yılının 27 Nisanında doğdu. Hayatı, 80. yaş gününe bir ay kadar bir zaman kala sona eren Osmanlı diplomasisi ve reformlarının bu öncü yazarı, hem eserlerindeki yaklaşımıyla Osmanlı tarihi çalışanlar için çığır açıcı bir rol oynamış, hem de üstün kişiliğiyle öğrencilerinde, meslektaşlarında ve de kendisini bir vesileyle tanıyan herkesin üzerinde olumlu etkiler bırakmıştır. Bu yazımızda, Davison'un eserleri ve Osmanlı tarihindeki yeri üzerinde durmaya çalışacağız.

1963 yılında, doktora tezinin geliştirilmiş versiyonu olan *Reform in the Ottoman Empire 1856-1876* [Osmanlı İmparatorluğu'nda Reform: 1856-1876][1] başlıklı kitabı basıldığında, Osmanlı İmparatorluğu'nun XIX. yüzyılı üzerine Batı'da yapılmış çalışmalar daha başlangıç aşamasındaydı. Bernard Lewis'in *Emergence of Modern Turkey* [Modern Türkiye'nin Doğuşu], Şerif Mardin'in *The Genesis of Young Ottoman Thought* [Genç Osmanlı Düşüncesinin Kökenleri] kitapları yeni çıkmıştı, Niyasi Berkes'in *Development of Secularism in Turkey* [Türkiye'de Modernleşme] kitabı ise ancak baskıdaydı. Uriel Heyd'in "Ottoman Ulema and Westernization" [Osmanlı'da Ulema ve Batılılaşma] adlı makalesi de XIX. yüzyıldaki modernleşme üzerine yapılan çalışmalarda başı çeken bir makale olup, Davison'un kitabı çıktığında yeni yazılmış bir makaleydi. Davison'un kitabının, ABD'deki Osmanlı çalışan

* Boğaziçi Üniversitesi Tarih Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi.

1 Roderic H. Davison'un eserlerinin bibliyografik künyeleri makalenin sonunda yer alacaktır. Bu nedenle metin içinde künyelere yer verilmemiştir.

genç nesli nasıl etkilediğine dair hem Engin Akarlı'nın hem de C. Ernest Dawn'ın ifadeleri bizim açımızdan oldukça aydınlatıcı olsa gerek: Engin Akarlı "Columbia'daki tarih bölümünün yüksek lisans öğrencilerinin, Davison'un kitabındaki Türkçe kaynakların kullanımında yazarın gösterdiği başarıyı keşfettiklerindeki heyecanlarını çok iyi hatırlamaktayım"; Ernest Dawn ise, *American Historical Review*'deki incelemesinde "Davison'un ana reform hareketlerini inceleme ve bu hareketlere nüfuz etme noktasındaki bu ilk çabası eşsiz bir başarı örneğidir (...) Bu konudaki temel soruların hepsi bu çalışmada cevaplanmış gözükmektedirler" demektedir.[2]

Türkiye ve Türk insanı hakkındaki olumlu intibalarını, babasının Robert College'de ders verdiği yıllarda, Rumeli Hisarı'nda edinmiş olan Roderic H. Davison, eğitim hayatını ABD'nin önde gelen okullarında geçirmiştir. Lisans derecesini 1937 yılında Princeton Üniversitesi'nde aldıktan sonra yüksek lisans eğitimine Harvard Üniversitesi'nin tarih bölümünde devam eden Davison, bu okulda 1938 yılında yüksek lisans derecesini, 1942 yılında ise doktor ünvanını aldı.

Osmanlı tarihi alanına Avrupa tarihi alt yapısıyla gelen yazar, yazmış olduğu doktora teziyle Tanzimat çalışmalarının önde gelen isimlerinden biri olmuştur. Akademik hayatı boyunca, Batı'nın Osmanlı İmparatorluğu ve Türkler üzerindeki etkileri üzerine ilginç ve derinlemesine makaleler yazmış olan yazarın bu makalelerinin bir kısmı *Essays in Ottoman and Turkish History, 1774-1923: The Impact of the West* [Osmanlı ve Türk Tarihi Üzerine Makaleler, 1774-1923: Batı Etkisi] başlığıyla 1990 yılında topluca basılmıştır. Bu iki eserin dışında, 1959 yılında yayımlanan *The Near and Middle East: An Introduction to History and Bibliography* [Yakın ve Ortadoğu: Tarih ve Bibliyografyaya Bir Giriş], 1968 yılındaki *Turkey* [Türkiye] ve ilk baskısını 1981 yılında gerçekleştiren *Turkey: A Short History* [Türkiye: Bir Kısa Tarih] yazarın Türkiye üzerine yapmış olduğu diğer çalışmalardır.

George Washington Üniversitesi'nde 1947 yılında başlayan üniversite hocalığı kendisine 1954 yılında profesör ünvanını, 1986 yılında ise Profesör Emeritus ünvanını kazandırmıştır. Princeton, Johns Hopkins ve Harvard gibi önde gelen üniversitelerde ders veren Davison, üniversite hocalığının dışında birçok kurumda liderlik ve kuruculuk görevlerini de üstlenmiştir: Amerikan Tarih Kurumu'nun (American Historical Association) muhasipliğini (1974), Ortadoğu Çalışmaları Kurumu'nun (Middle East Studies Association) onuncu başkanlığını (1974-75), Orta Doğu Enstitüsü'nün (Middle East Institute) ikinci başkanlığını (1976-82) ve Türkiye Araştırmaları Kuru-

2 Alan Fisher, "In Memoriam", *MESA Bulletin*, 1996, c. 30, sy. 1, s. 137.

mu'nun (Turkish Studies Association) başkanlığını (1980-81) yapmıştır. Ayrıca *The Middle East Journal* dergisinin 1954'ten bu yana 30 yıl boyunca danışma kurulunda yer almıştır.[3]

Davison'un diplomasi tarihine verdiği öneminin yanı sıra, çalışmasında Avrupa kaynaklarıyla birlikte Türk ve Osmanlı kaynaklarını da araştırmasının içine katmış olması, dönemin tarihçiliği için yeni bir adımdır. O zamana kadar Batı'da yapılan Osmanlı reformuna dair çalışmalar, Osmanlı kaynakları dikkate alınmadan yapıldığı için, Avrupa kaynaklarında sıkça geçen "Doğu Sorunu" meselesinin bir alt kolu olarak ele alınmaktaydı. Fakat Davison bu çalışmasıyla konuya yeni bir soluk ve metodolojik açılım getirmiş ve Osmanlı tarihçilerinin bundan böyle çalıştıkları konudaki hem Batı hem de Türk-Osmanlı kaynaklarını incelemeleri gerektiğinin altını çizmiştir. 1856 yılındaki reformlardan Meşrutiyet'in ilanına kadar geçen zaman içerisindeki reform hareketlerini inceleyen yazar, kitabının ilk bölümünde 1789'dan önceki yenileşme çabalarını, III. Selim zamanında yapılan değişiklikleri ve II. Mahmud ile Mustafa Reşid Paşanın başını çektikleri yenilikleri incelemiştir. Bu bölümde, Gülhane Hatt-ı Hümayunu da kısaca ele alınmıştır.

Kitabın ikinci bölümünde ise, Âlî ve Fuad Paşaların hazırladıkları 1856 reformları detaylı bir şekilde incelenmektedir. Davison, incelemesinde reformlarla yetinmeyip, dönemin düşünce dünyası ile Âli ve Fuad Paşaların politikalarını da analiz etmektedir. Bu iki figür bilindiği üzere, 1856 yılından sonraki değişimin önderleriydiler. Bunlara ek olarak, Abdülmecid'in ve Kıbrıslı Mehmed Paşanın duygu ve amaçlarının da ele alınması çalışmayı ilk kılan etmenlerin başını çekmektedir.

Dördüncü bölümünü, Ermeni, Rum Ortodoks ve Yahudi cemaatlerinin yeniden yapılanmasına ayıran yazar, bu bölümde Osmanlı Devleti'nin gayrimüslimlere tanıdığı ayrıcalıkları ve bunların sonucunda umulan yeniden yapılanmanın maalesef gerçekleşmediğini bildirmektedir. Bu bölümü, eyalet yönetimindeki değişikliklerin incelendiği beşinci bölüm takip etmektedir. Bu değişiklikler, eğitim düzeyi yüksek, dürüst ve modernleşme sürecinin idarî ve malî noktalarda başgösterecek muhtemel sıkıntılarının farkında olan memurlara olan ihtiyacı açığa çıkartmıştır. Bu noktada Niş valisi Midhat Paşanın başarıları kendisini ön plana çıkartmış ve bu yeniliklerin eyaletlerin idaresinde uygulanması noktasında ilk akla gelen ismi haline getirmiştir. Midhat Paşanın Fuad Paşaya yardımıyla ortaya çıkan 1864 Eyalet Kanunu'nu Paşa, uygulanması en zor iki eyalette başarıyla uygula-

3 *A.g.e.*, s. 137-138.

mıştır: Tuna vilayeti ve Bağdat. Davison'un da vurguladığı gibi bu kanun aslında önünde yetişmiş memurların azlığı engeline rağmen başarılı bir kanundur.

Sonraki bölümde, Yeni Osmanlılar'ın köklerini inceleyen Davison, 1860'larda çok aktif olan Ali Suavi, Namık Kemal ve Ziya Beyi ele almış ve bunların asıl amaçlarının yeni bir kamusal kanaat oluşturmak olduğunu ve bunu başarmak için de medyayı bir araç olarak kullanıp, gazetecilik yaptıklarını ifade etmiştir.[4] Yeni Osmanlılar'ın iktidarda olanlara muhalif olmalarına rağmen esas amaçlarının Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasını önlemek ve onu yeniden eski güçlü günlerine döndürmek olduğunu bildirir yazar. Fuad ve Âli Paşaların sırasıyla 1869 ve 1871 yıllarında sahneden çekilmeleriyle meydana gelen dört beş yıllık kaos ortamında Avrupa karşıtı İslâmî hisler artmış, ekonomi giderek bozulmuş ve 1875 yılında Osmanlı hükümeti iflasını açıklamıştır. Bunun üzerine Sultan Abdülaziz tahttan indirilmiş ve yerine meşrûtiyeti ilan etme teminatıyla Sultan Abdülhamid tahta çıkarılmıştır. Meşrûtiyet anayasası eserin son bölümünde detaylı bir şekilde incelenerek, kökenleri ve hassasiyetleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu son bölümde yazarın Tanzimat hakkındaki, yazıldığı dönem itibarıyla dikkate şayan hükümleri tebârüz etmektedir. Bütün bu reform düşüncesinin arkasında yatan Osmanlılık ideolojisinin Osmanlı tebasını ve İmparatorluğu birarada tutmayı başaramadığını ifade eden yazara göre, başka hiçbir politika bu şekilde sona ermezdi. Hıristiyanlar "ayrı bir millet bilincinden ayrılıkçı milliyetçi bilince geçerlerken"[5] ve Osmanlılık ideolojisi onlar arasında bir karşılık bulamazken, öte yandan bu ideolojinin getirdiği bütün reformlar İmparatorluğun koşullarının biraz daha iyileştirmişti. İdare, hukuk ve eğitim alanlarında yapılan yenilikler koşulları iyileştirirken yenilikler Abdülhamid'in zamanında da devam etmişti. Kitabın sonundaki kimi Türkçe kelimeleri içeren sözlük, problemli konulara dair ekler ve gayet zengin ve yorumlu bibliyografya, kitabın o dönem için taşıdığı ehemmiyeti daha da iyi bir şekilde gözler önüne sermektedir. "Sadece modern Türk ulusunun ortaya çıkışının izlerini aramak için değil de, geniş ve heterojen Osmanlı İmparatorluğu'nun sorunlarına değinmek için tasarlanmış"[6] bir kitap olan eser, Batı ve Türk kaynaklarını birarada kullanmak suretiyle Osmanlı yenileşmesine dair çalışmaları sadece "Doğu Sorunu"nun bir meselesi olmaktan çıkarıp başlı başına bir çalışma alanı haline getirmiştir. An-

4 Roderic H. Davison, *Reform in the Ottoman Empire, 1856-1876*, Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1963, s. 219.

5 *A.g.e.*, s. 409.

6 *A.g.e.*, s. vii.

cak Şerif Mardin'in de kitap için yazdığı değerlendirme yazısında değindiği gibi, Türkçe yayımlanmış kaynaklar kullanılırken eserin, Avrupalı yaklaşımların etrafında dönen hükümlerden beslendiği hemen ilk elden fark edilen bir hususiyettir. Bu yaklaşım yüzünden kitabın yazarının Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılma sürecini okuyucuya yeterli derinlikle ulaştıramadığının anlaşıldığı ifade edilmektedir.[7]

Yazarın kitap boyunca reform hareketlerine dışarıdan bakışla konuyu işlediği ve üzerinde durduğu insanların hissiyatını çok yakından biliyormuş izlenimini vermesi bir taraftan olumlu izlenimler bırakırken, diğer yandan sürenin uzunluğu eserin inandırıcılığı noktasında şüpheler uyandırmaktadır. Yine yazarın eser boyunca değinmediği diğer bir alan ise reformun ekonomik arka planıdır. Aslında Avrupa arşivlerindeki araştırmasının kendisine bu imkanı sunmasına rağmen, ne Kırım Savaşından sonra Osmanlı ile büyük güçler arasındaki ticarî ilişkiler ne de bu güçlerin Osmanlı İmparatorluğu'nda uygulamak istedikleri politikalar ele alınmaktadır eserde. Bunun yerine Türk entelijansiyasının yükselişini ve muhalefette yerlerini almalarına geniş yer veriyor Davison. Kitabın temelini oluşturan doktora tezinde yer almayan fakat sonraki yıllarda Türk düşünce tarihinde gerçekleşen gelişmeler kitaba eklenmiş ve yazar Genç Osmanlılar'ı çok daha kapsamlı ve mâhirane biçimde ele almıştır.

Konusunu böyle bir metodolojiyle ele alan ve 1856 reformlarıyla Birinci Meşrûtiyet'in ilanı arasındaki dönemi topluca inceleyen ilk eser olması, kitabın Osmanlı tarihi çalışmalarındaki önemini göstermektedir. XIX. Yüzyıl Osmanlı ve Türk modernleşmesi üzerine akademik çalışma yapacaklar için önemli bir zemin oluşturan bu yapıt, bütün eksik ve kusurlarına karşın uzun vakit bütün okuma listelerinde yerini almış ve yenileşme üzerine yapılan her çalışmada ilk başvurulan eserlerden biri olmuştur.

Roderic H. Davison'un diğer önemli eseri Osmanlı ve Türk tarihi üzerine yazdığı makalelerin topluca basıldığı *Essays on Ottoman and Turkish History, 1774-1923* adlı eseridir. Bu kitapta topluca basılan makalelere baktığımızda Davison'un iki temel karakteristiği öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki, Davison'un bir diplomasi tarihçisi olduğu ikincisi de kendisinin yaşamı boyunca ilgilendiği, ondokuzuncu yüzyıl Osmanlı yenileşmesindeki Batı etkileridir. Bu kitaptaki makalelerin yaklaşımı açısından Marry C. Wilson'un yorumu şöyledir: "Metod ve içerik olarak disiplinlerarası bir çabanın ürünü olmasalar da alışılagelmiş diplomasi tarihi çalışmalarını aşan ve

7 Şerif Mardin, "Reform in the Ottoman Empire 1856-1876", *Political Science Quarterly*, Mar. 1966, c. 81, sy. 1, s. 161.

sosyal, kültürel, iktisadî ve teknolojik değişimin kimi yönlerini de kapsamaya çalışan bir çabanın ürünü olarak değerlendirilebilirler."[8] Makaleler 1774 yılından başlayarak, Osmanlı Devleti'ndeki Batı etkisini ve bu etkinin modern Türk ulus devletinin oluşumu esnasında ne şekilde ortaya çıktığını analiz etmektedir.

Yukarıda da zikrettiğimiz üzere, Davison'un neslinden önce Osmanlı İmparatorluğu'nun bu dönemi yalnızca Doğu Sorunu paradigması açısından ele alınmaktaydı. Bu konuyla ilgilenen tarihçiler, büyük güçlerin kaynak ve problemleri haricindeki konularla ilgilenmemekteydiler. Böyle bir ortamda konuyu her iki tarafın kaynaklarını incelemeye çalışarak ele alan yazar aslında tarihsel metodoloji açısından çığır açmış ve konuyu Doğu Soru'nu paradigmasının dışında çekmeye çalışarak, Osmanlı devlet adamlarını tarihin gelişiminde etkin kişiler olarak yorumlamıştır.

1990 yılında basılan bu eserde, yazarın 1954 yılında yayınlanmış olan makalesinden ilk kez bu kitapta yayınlanan makalesine kadar çeşitli dönemlerde yazılmış makaleleri mevcuttur. Bunlardan en sonuncusu olan ve ilk kez bu kitapla okuyuculara ulaşan "The Advent of Electric Telgraph in the Ottoman Empire" [Osmanlı İmparatorluğu'nda Elektrikli Telegrafın Ortaya Çıkışı] makalesi, yeni teknolojinin hükümetin uygulamaları, haberleşme mekanizmaları, eğitim ve dil üzerindeki etkilerinden bahsetmektedir.

Kitaptaki makaleleri tek tek incelediğimizde, ilk makalenin Osmanlı tarihini kayıplar ve kazanımlar, zayıf ve güçlü iktidarlar tarihi olarak incelediğini ve alışılmış kuruluş, yükseliş, gerileme ve çöküş çizgisinin dışına çıkmadığını görmekteyiz. Makaledeki bu yaklaşım, her ne kadar günümüzün tarihçileri arasında itibar görmemekteyse ve hükümet ve ordudan ziyade kurumların ve diğer ölçeklerin incelenmesi daha revaçtaysa da, makalenin yazıldığı dönemdeki yaklaşımları yansıtması açısından önemlidir.

Kitaptaki dört makalenin diplomatik konular üzerine olduğunu görmekteyiz. Bunlardan ikisi Küçük Kaynarca Anlaşması, bir tanesi 1912-1914 yılları arasında, Avrupa'nın Türkiye'nin doğusuyla alakalı birbiriyle çatışan çıkarları ve sonuncusu da Türk milliyetçilerinin Avrupa'nın kabulünü kazanmak ve Sevr Anlaşmasında zuhur eden üyelikten çıkarılma durumunu tersine çevirmek için gösterdikleri çabalar hakkındadır. Küçük Kaynarca Anlaşması üzerine olan makalelerde, anlaşmanın bazı maddelerinin nasıl olup da anlaşmanın müzakerecilerinin ifade ettiklerinden farklı şekillerde aktarıldığı ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Bunun ana nedeni, konu üzerine

8 Mary C. Wilson, "Essays on Ottoman and Turkish History, 1774-1923", *Journal of Interdisciplinary History*, Autumn 1993, c. 24, sy. 2, s. 393.

çalışan tarihçi ve diplomatların kendi zaman ve çıkarları uğruna anlaşmanın bazı kısımlarını kasten yanlış yorumlayıp, yanlış tercüme etmeleridir.

Kağıt paraya geçişin nedenleri ve etkileri bir diğer makalenin konusuyken, diğer üç makale Avrupa düşüncesinin değişen siyaset ve eğitim sistemi üzerindeki etkilerini incelemektedir. Son makalede ise, Kemalizm'in kökenlerini XIX. yüzyıl Osmanlı reformlarında arayan yazar, bu makalesiyle Türkiye ve Arap dünyasında her geçen gün daha fazla ilgi gören bir yaklaşımı benimsemiştir: Son dönem Osmanlı İmparatorluğu'nun sosyal ve siyasî hayatıyla XX. yüzyılda Ortadoğu'da gerçekleşen devletleşme hareketleri esnasındaki sürekliliklerin incelenmesi. Bütün bu makalelerin temel vurgusu, Osmanlıların modernleşme çabalarıdır. Milli bağımsızlık, anayasal ve temsilî hükümet, güçler ayırılığı ve sekülerizm gibi konulara özel önem atfeden yazar, Batılılaşmış Osmanlı Türk bürokratların ve entelektüellerin politik modernleşmede oynadıkları role ve bu insanları eğiten devlet destekli okul ve eğitim programların önemine özellikle değinmiştir. Son makalesinde Kemalizmin köklerini Osmanlı'da ararken de esasında, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki bu çabaların nasıl bir kadro yetiştirdiğini ve bu kadronun Millî Bağımsızlık Savaşı kararını bilinçli bir şekilde alacak derecede iyi yetişmiş olduğunu vurgulamak istemektedir.

Davison'un makaleleri bizim siyasî modernleşme anlayışımıza önemli katkılarda bulunmaktadır. Bunlardan ilki ve en açık olanı siyasî modernleşmenin vakit aldığıdır. Yeni kavramların topluma nüfuz etmesini, bu kavramlar etrafında yeni kurumların oluşmasını ve yalnızca modern dünyada gelişen olayları anlamakla kalmayıp aynı zamanda halkına etkili liderlik yapabilecek kadroların yetişmesini beklemeyi gerektirecek kadar vakit alan bir olgudur siyasî modernleşme. Bu makalelerin arasında yaptığımız kısa gezinti, bize Davison'un yayınlanmış olan kaynak eserler üzerindeki uzmanlığını göstermektedir: Gazetelerin ve İngiliz, Amerikan ve Osmanlı arşivlerinin sınırlı derecede kullanımı. Günümüze baktığımızda arşivin daha fazla kullanıldığını fark etmekteyiz. Ayrıca, makalelerde diğer bir göze çarpan mesele ise şu anda yeniden gözden geçirilmeye çalışılan keskin bir Doğu-Batı karşıtlığıdır. Bunun bir diğer aksi ise, değişimin asıl kaynağını hep Batı'da gören ve Avrupa ve Amerikan arşivlerinde Müslümanlara atfedilen fanatikliğin hiçbir eleştiriye tâbi tutulmadan kullanılmasıdır. Sultanın Hıristiyan tebaasını değişime gayet açık ve fakat Müslüman halkı, din adamlarını ise çok muhafazakâr gören bir yaklaşım mevcuttur eserde.[9] Son ola-

9 Roderic H. Davison, *Essays in Ottoman and Turkish History, 1774-1923: The Impact of the West*, Austin: University of Texas Press, 1990, s. 166-168.

rak değinebileceğimiz bir diğer husus, modernleşme teriminin daima Batı'dan neşet eden ve Batı tarafından desteklenen bir tekâmül düşüncesiyle birlikte kullanıldığıdır.

Yazımızın sonuna geldiğimizde Roderic H. Davison'un 1960'lı yıllardan başlayan, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki yenileşme temasını ele alan yazılarında döneminin önüne geçmiş bir araştırmacı ve ilim adamı olduğunu söyleyebiliriz. O vakte kadar, Batılı ve Türk kaynaklarının yenileşme gibi bir konuda birlikte kullanılması nadir rastlanan bir olguyken, hem Davison'un hem de yazımızın başında zikrettiğimiz yazarların çabalarıyla konu başlı başına bir inceleme alanı haline gelmiş ve "Doğu Sorunu" gibi çok daha ideolojik-politik bir ana başlığın gölgesinde kalmaktan kurtarılmıştır. Yazarın, değişimi Batı'dan gelen ve yalnızca Batı tarafından desteklenen bir süreç olarak görmesi günümüzde geçerliliğini yitirmiş ve çokça sorgulanmış bir yaklaşım olmasına rağmen, Osmanlı Devleti'ndeki reform hareketleri hakkında sonradan yazılmış birçok esere temel kaynaklık etmesi, kitabın önemini daha da artırmaktadır. İncelenmemiş bir dönemi ele alması, hatalarına rağmen yazarın konuyu ne kadar ciddiye aldığının bir kanıtı olsa gerek. Bu eserden yola çıkılarak hazırlanan, konu hakkındaki sonraki çalışmaların, Davison'un çığır açıcı eserinin durduğu yerden çok daha farklı sonuçlara ulaşması da sanırım bilimsel bilginin birikimli ilerlemesi ve insanî bilimlerdeki sonuçların her zaman yeni bulgu ve koşullarla değişebileceği ilkesiyle ilintilendirilebilir. Günümüzde, Osmanlı tarihi çalışmalarının geldiği noktadan bakarak eserin yetkinliğini tartışmak, hem anakronik bir tartışma olacak, hem de Davison'un çalışmalarına gereken önemin verilmemesine sebep olacaktır. Yazımı, Engin Deniz Akarlı'nın, Davison'un toplu makaleler kitabına yazdığı inceleme yazısındaki son sözleriyle bitirmek istiyorum: "Bunlar iyi makalelerdir, hem öğretiyor, hem de düşündürüyor."[10]

Kaynakça

Reform in the Ottoman Empire, 1856-1876, Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1963, 479 s.

Essays in Ottoman and Turkish History, 1774-1923: The Impact of the West, Austin: University of Texas Press, 1990, 279 s.

10 Engin Deniz Akarlı, "Essays in Ottoman and Turkish History, 1774-1923", *The History Teacher*, 1992, c. 26, sy. 1, s. 128.

Turkey: A Short History, Genişletilmiş 2. baskı, Huntington: The Eothen Press, 1988, 205 s.

The Modern Nations in Historical Perspective, Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc, 1968, 181 s.

The Near and Middle East: An Introduction to history and bibliography, Washington: Center for Teachers of History, [t.y.], 48 s.

Nineteenth Century Ottoman Diplomacy and Reforms, İstanbul: ISIS Press, 1999, 460 s.

Roderic H. Davison: A Leading Scholar of 19th Century Ottoman Modernization Studies and His Works

Haşim KOÇ

Abstract

This short article attempts to make some comments on the works of Roderic H. Davison by emphasizing his place on the Ottoman-Turkish political and diplomatic history. He competently made the study of reform and modernization in the 19th century Ottoman Empire an independent subject that needs to be studied in detail. In this piece, I mainly focused on his two books and tried to discuss his remarkable contributions to the field of Ottoman studies.